

نویسندگان

جان آر. تیلور و جان لیتل مور

مترجمان:

وجیهه فرشی

(دانشجوی دکتری زبان شناسی دانشگاه تهران)

نجمه فرشی

(دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی دانشگاه اصفهان)

ویراستار و ناظر علمی:

دکتر آریتا افراشی

(عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	رامس، زیان / علمی شناختی / نویسندهگان / صحیح : ویراستاران / جان آر. تیلور و جانت لیتلمور : مترجمان و جبهه
مشخصات نشر	فرشی و فرشی، ناظر علمی / آریتا افراشی،
مشخصات ظاهری	تهران: نشر نوین، پارسی ۹۶.
شابک	۱۷۲ ص: مصور، ۱۵۰۰ سودار.
وضعیت فهرست نویسی	۴-۲۲-۷۰۳۰-۶۰۰-۹۷۸
یادداشت	فیبا
یادداشت	کتابنامه
یادداشت	عنوان اصلی: Bloomsbury Companion to Cognitive Linguistics
یادداشت	کتاب حاضر با عنوان "درآمدی بر نظریه‌های زبانشناسی شناختی (همراه با برخی جنبه‌های کاربردی)" با ترجمه
عنوان دیگر	پارسی با معنای و شادی انصاریان توسط انتشارات گامیار، سال فیبا دریافت کرده است.
موضوع	درآمدی بر نظریه‌های زبانشناسی شناختی (همراه با برخی جنبه‌های کاربردی).
موضوع	زبان‌شناسی شناختی
شناسه افزوده	Cognitive Linguistics
شناسه افزوده	فرشی، وجیهه، ۱۳۶۷ - مترجم
شناسه افزوده	فرشی، نجمه، ۱۳۵۹ - مترجم
رده بندی کنگره	افراشی، آریتا، ۱۳۵۱ - ویراستار علمی
رده بندی دیویی	P۱۶۵/۵۴ ۱۳۹۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۱۵
	۲۵۹۱۰۶۷

راهنمای زبان‌شناسی شناختی

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Bloomsbury Companion to Cognitive Linguistics

John R. Taylor

Jeannett Littlemore

© 2015 – Bloomsbury

نویسندگان: جان آر. تیلور و جانت لیتل مور

ترجمان: وجیهه فرشی و نجمه فرشی

وبسایت علمی: دکتر آریتا افراشی

طراح جلد: گرافیک، صفحه‌آرایی و ناظر فنی چاپ: محمد محرابی

www.mehraabi.com / 021-25603545

ناشر: نشر نوپس پارسی

دفتر انتشارات: ۰۲۱-۷۷۰۵۳۲۰

فروشگاه: ۰۲۱-۶۶۰۷۱۳۲

سامانه پیام‌کد: ۳۰۰۴۵۵۴۵۵۴

وبگاه: www.nepseh.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۳۰-۴۲-۴

چاپ و صحافی: روز

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

پیشگفتار

سخن مترجمان

معرفی همکاران

فصل اول: مقدمه

۱. بررسی مفهوم و جایگاه زبان‌شناسی شناختی

۲. موضوعات پژوهش پیرامون زبان‌شناسی شناختی

۱-۲. مقوله‌بندی

۲-۲. پیکر و زمینه

۳-۲. نقطه مرجع

۴-۲. قطعه‌بندی و تثبیت‌شدگی

۵-۲. ساخت

۳. معناشناسی مفهوم

۱-۳. استعاره و مجاز

۲-۳. طرحواره‌های ذهنی و عمل‌مندی

۳-۳. فضاهاى ذهنی و آمیختگی مفهوم

۴. نگاهی به واج‌شناسی

۵. زمینه‌های تجربی

۱-۵. مطالعات پیکره‌بنیاد

۲-۵. اعتبارسنجی تجربی یا روان‌شناسانه فرضیه‌ها

۳-۵. مطالعه سخنان گفتاری، نوشتاری و چندوجهی

۴-۵. روش‌های عصب‌شناسی زبان

۶. گرایش‌های اخیر در زبان‌شناسی شناختی

۷. نمای کلی کتاب در ادامه

۸. کتاب‌شناسی زبان‌شناسی شناختی

منابع فصل اول

فصل دوم: چهره‌های بزرگ و ماندگار در زبان‌شناسی شناختی

بخش اول: دستور شناختی لانگاکر

۱. پیش‌زمینه

۲. مفاهیم کلیدی در دستور شناختی

۱-۲. بازنمایی زبان در ساختارهای نمادین

۵۶	۲-۲. تفسیر
۵۶	۲-۲-۱. کانون توجه
۵۷	۲-۲-۲. برجستگی
۵۸	۲-۲-۳. تخصیص
۵۹	۲-۲-۴. منظر
۶۰	۳. سطوح دستوری
۶۵	۴. ترکیب همنشینی
۶۹	۵. زیرلایه‌های مفهومی
۶۹	۵-۱. دانش واژگانی
۷۰	۵-۲. ساخت معنا
۷۱	۶. عناصر بنایی از دیدگاه دستور شناختی
۷۱	۶-۱. سطح ترکیبی دستور شناختی
۷۳	۶-۲. دیگر چیدمان‌های دستوری
۷۴	۷. نتیجه‌گیری
۷۵	منابع فصل دوم - بخش اول

بخش سوم: لیکال و نظریه استعاره مفهومی

۷۹	۱. سابقه تاریخی
۸۰	۲. مقوله‌بندی
۸۲	۳. نظریه معاصر استعاره
۸۴	۴. بازتاب ادبی، فلسفی، ریاضی و سیاسی نظریه استعاره مفهومی
۸۶	۵. بازتاب نظریه استعاره مفهومی و انتقادات وارد شده به آن
۸۸	۶. جهت‌گیری‌های جدید: نظریه‌های نوروونی تفکر، زبان و استعاره
۸۸	۷. نتیجه‌گیری
۸۹	منابع فصل دوم - بخش دوم

بخش سوم: دستور ساختی گولدربرگ

۹۵	۱. مقدمه
۹۶	۲. گولدربرگ و دستور ساختی
۹۶	۲-۱. ساخت دومفعولی در زبان انگلیسی
۹۷	۲-۲. ساخت حرکت سببی در زبان انگلیسی
۹۸	۲-۳. ساخت نتیجه‌محور در زبان انگلیسی

بخش چهارم: نظریه فوکونیه

(فضاهای ذهنی و آمیختگی مفهومی)

بخش پنجم: نظریه توماسلو در مورد فراگیری زبان اول

۱۳۳	۱. بافت
۱۳۴	۲. رویکرد توماسلو به فراگیری زبان
۱۳۵	۱-۲. قالب توجه مشترک
۱۳۶	۲-۲. درک مقاصد ارتباطی
۱۳۶	۲-۳. تقلید و آرونگی نقش
۱۳۷	۳. فراگیری واژگان
۱۴۰	۴. فراگیری دستور زبان
۱۴۳	۵. خلاصه فصل و پیشنهاداتی برای مطالعه
۱۴۴	منابع فصل دوم - بخش پنجم

بخش ششم: الگوهای کاربرد محور بایی

۱۴۹	۱. واج شناسی زایه - ط ی
۱۵۱	۲. صرف
۱۵۵	۳. دستوری شدگی
۱۵۶	۴. نظریه کاربرد محور
۱۵۸	۵. پیوند دوگانه صورت و معنا در نحو: سانسها
۱۵۹	۶. نتیجه گیری
۱۶۰	منابع فصل دوم - بخش ششم
۱۶۳	واژه نامه انگلیسی
۱۶۸	واژه نامه فارسی

در زبان‌شناسی شناختی، زبان ابزاری برای سامان‌دهی، پردازش و انتقال اطلاعات است و به عنوان پردازشگر اطلاعات به دست آمده از جهان خارج عمل می‌کند و نیز مجموعه ساخت‌مندی از مقولات معنی‌دار است که به ما کمک می‌کند تا با تجربیات جدید مواجه شویم و آنها را درک کنیم و اطلاعات، درباره تجربیات قدیم را ذخیره و مقوله‌بندی کنیم. زبان‌شناسی شناختی به مجموعه‌ای از نظریه‌ها اطلاق می‌شود که به ابعاد شناختی ارتباط زبانی می‌پردازند، درک این نکته که زبان‌شناسی شناختی یک نظریه واحد نیست، به دریافت جنبه‌های مختلف این علم کمک می‌کند.

کتاب پیش رو نخستین تلاشی است در ایران که به منظور فراهم آوردن یک کتاب «راهنمای زبان‌شناسی شناختی» در قالب ترجمه از متنی معتبر صورت گرفته است. این کتاب راهنما در دو فصل اصلی به قرار: مقدمه و چهره‌های تأثیرگذار مهم در زبان‌شناسی شناختی و زیرفصل‌هایی به قرار: دستور شناختی لانکاگر؛ لیکاف و نظریه استعاره مفهومی؛ در ساختن گلدبرگ؛ نظریه فضاها و ذهنی و آمیختگی مفهومی فوکونیه؛ نظریه فراگیری زبان اول توماس و آلگرای، کاربرد محور بایی سامان یافته است که هر فصل و زیرفصل‌ها به مثابه مدخلی مفصل در موضوع خود قرار می‌آیند. مطالعه هر کدام از این زیرفصل‌ها اطلاعات اصلی و کلی را درباره موضوع فراهم می‌آورد و این امکان را ایجاد می‌کند تا پژوهش‌گران و دانشجویان گرامی با کلیت موضوع آشنا شوند و پس از آن با کمک زمینه‌های پژوهشی، به در آخر زیرفصل معرفی شده است، به دنبال آثار جدیدتر و مطالعه جزئی‌نگرانه‌تری در موضوع برآیند و امکان پژوهش در زبان فارسی را در موضوع مورد نظر بسنجند. کتاب حاضر برای طیف وسیعی از دانشجویان و پژوهش‌گران در تمام رشته‌های علوم انسانی سودمند است که می‌خواهند با موضوعات و روش‌شناسی زبان‌شناسی شناختی آشنا شوند.

با سپاس

دکتر آریتا افراشی

دانشیار زبان‌شناسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

زمستان ۱۳۹۵

زبان‌شناسی شناختی در میان علوم شناختی، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. زبان‌شناسی شناختی را می‌توان رویکردی به مطالعه زبان دانست که در دهه ۱۹۸۰ در تقابل با زبان‌شناسی صورت‌گرا و زایشی شکل گرفت. تأکید بر واژه «رویکرد» به این دلیل است که زبان‌شناسی شناختی چهارچوب نظری مستقل و واحدی ندارد، اگرچه به عنوان رویکردی مطرح در مطالعه زبان اهمیت ویژه‌ای دارد. لازم به ذکر است که «رویکرد» بودن این شاخه از علم زبان‌شناسی که به بررسی ارتباط زبان، ذهن و تجربیات فیزیکی می‌پردازد، لزوماً از نقاط ضعف آن به شمار نمی‌آید بلکه حتی زمینه را برای انعطاف‌پذیری و ورود این علم به شاخه‌های دیگر علوم شناختی و رشد و تکامل آن افزون‌آن فراهم می‌آورد. از این‌رو، زبان‌شناسی شناختی از گستردگی بسیاری برخوردار است و با علوم گوناگونی مانند روان‌شناسی، فلسفه، عصب‌شناسی، انسان‌شناسی و غیره ارتباط دارد و به همین علت، یافته‌ها، روش‌شناسی، نظریات و کاربردهای زبان‌شناسی شناختی می‌تواند بر سایر علوم شناختی تأثیرگذار باشد و بالطبع، خود نیز نتایج تازه‌ای از دانش‌های علوم دیگر تأثیرپذیرد. از این‌رو، در سال‌های اخیر، زبان‌شناسی شناختی در میان زبان‌شناسان غیرایرانی و حتی پژوهش‌گران سایر علوم شناختی، علاقه‌مندان بسیاری را به خود جلب کرده است.

کتاب حاضر، ترجمه دو فصل از کتاب «علم زبان‌شناسی شناختی است و خود شامل مقالات گوناگونی از نویسندگان مختلف در مورد مفاهیم کلیدی زبان‌شناسی شناختی و نظریات مهم آن است که به کوشش جان آر. تیلور و جانت لیتل مور گردآوری شده‌اند. در فصل نخست (درآمد) سعی شده است تا تمامی کلیدواژه‌ها و مفاهیم مرتبط با زبان‌شناسی شناختی معرفی گردد و شرح جامعی از آن‌ها ارائه شود؛ اما در فصل دوم کتاب که خود شامل شش زیرفصل است، چهره‌های تأثیرگذار و مهم زبان‌شناسی شناختی، آثار و نظریات آن‌ها به قلم نویسندگان مختلف معرفی می‌شوند. این نظریات عبارتند از: دستورشناسی لاگاکر، نظریه استعاره مفهومی لیکاف، نظریه دستور ساختی گولدربرگ، نظریه آمیختگی مفهومی فوکونیه، نظریه تراکیب، زبان اول توماسلو و نظریه کاربردمحور بابیی. از این‌رو، مجموع این دو فصل، شرح کامل و جامعی از مفاهیم کلی زبان‌شناسی شناختی و نظریه‌های مهم آن ارائه می‌دهد و می‌تواند به عنوان نخستین راهنمای زبان‌شناسی شناختی در دسترس علاقه‌مندان به این رویکرد مهم و نوپا قرار گیرد. دیگر فصول این کتاب که به عمد ترجمه نشده است، کاربردهای زبان‌شناسی شناختی را در سایر علوم و مباحث تخصصی مورد بحث قرار می‌دهد. از این‌رو، این مباحث، مخاطب ویژه‌ای دارند و به همین علت از نظر دور مانده‌اند. سخن آخر اینکه، ما به عنوان مترجمان این کتاب معتبر کوشیده‌ایم تا با ارائه ترجمه‌ای فصیح و علمی، راهنمایی جامع برای زبان‌شناسی شناختی و نظریه‌های مهم آن ارائه دهیم. در اینجا، جا دارد از راهنمایی، زحمات و حمایت بی‌دریغ استاد گران‌قدر، سرکار خانم دکتر آریتا افراشی، مراتب تشکر و قدردانی را به عمل آوریم که با صبر و مهربانی بی‌همتای خود، تمام فصول کتاب حاضر

را مورد مطالعه قرار دادند و نظرات ارزشمند خود را به ما عرضه داشتند. از نشر نویسه پارسی و جناب آقای امیر احمدی، ناشر محترم، در معرفی کتاب حاضر برای ترجمه، حسن اعتماد و همکاری بی‌شائبه ایشان برای تهیه و چاپ کتاب، کمال تشکر را داریم. همچنین، از جناب آقای محسن اسلامی که در تمام مراحل ویراستاری، تدوین و صفحه‌آرایی کتاب ما را همراهی نمودند، صمیمانه تشکر می‌کنیم. امید است که کتاب حاضر، برای دانشجویان، اساتید و پژوهش‌گران حوزه زبان‌شناسی شناختی و سایر علوم شناختی مثمر باشد.

وجیهه فرشی (دانشجوی دکترای زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه تهران)

نجمه فرشی (دانشجوی دکترای آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه اصفهان)

زمستان ۱۳۹۵